

**המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון**

**פעולות אגף האכיפה וההוצאה לפועל –
2009**

**מאת
אבנר שרף**

ירושלים, טבת התשע"א, דצמבר 2010

פתח דבר

פרסום זה סוקר את פעילות אגף האכיפה וההוצאה לפועל בשנת 2009 בהשוואה לשנים קודמות.

תפקידו של אגף האכיפה וההוצאה לפועל הוא לאתר את החייבים דמי ביטוח ולאכוף עליהם להסדיר את חובם למוסד והוא עושה זאת בשתי דרכים:

- עיקול נכסי החייבים בידי גובים, בבתייהם ובעסקיהם. אם החייב לא הסדיר את חובותיו במועד, המוסד רשאי ליטול את נכסיו שעוקלו כדי למוכרם ולכסות חלק מהחוב.
- דרישה מגורם שלישי המחזיק נכס של החייב לעקל נכס זה, לדוגמה בנקים, חברות אשראי ומשרד התחבורה. דרישה זו מתבצעת בצורה ממוכנת במשרד הראשי.

בפרסום מובאים נתונים על היקף הפעילות בתחום האכיפה וההוצאה לפועל בשנת 2009 ועל תוצאותיה, גם בהשוואה לשנים קודמות. כמו כן מוצגים נתונים של סקר שבדק את ההשפעות המאוחרות של אמצעי האכיפה על מבוטחים לא-שכירים.

תודתי למר אבנר שרף על ריכוז הנתונים והכנת הפרסום. תודה מיוחדת לגבי מיה עורב-הטל על העריכה הלשונית ולגבי נירה עמיר על ההדפסה.

ד"ר דניאל גוטליב
סמנכ"ל מחקר ותכנון

תוכן העניינים

עמוד

1	עיקרי הממצאים
2	פעולות האכיפה של הגובים
8	פעולות הגובים לפי סניפים
14	ההשפעות המאוחרות של פעולות הגובים מלא-שכירים
17	מכירת חפצים מעוקלים
19	עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי

עיקרי הממצאים

במסגרת הגבייה ממבוטחים לא-שכירים וממעסיקים, המוסד לביטוח לאומי פועל באמצעות אגף האכיפה וההוצאה לפועל לאתר את החייבים המפגרים בתשלום דמי הביטוח ולהניעם להסדיר את חובם, בין באמצעות תשלום לגובים בעת ביקורם ובין באמצעות עיקול חפצים ואף הוצאת חפצים מרשותם. המוסד יכול גם לעקל נכסים כספיים של החייבים המצויים אצל גורמים אחרים (כגון בנקים או חברות אשראי) ולעקל כלי רכב ומקרקעין.

בשנת 2009 בוצעו באמצעות הגובים 152.2 אלף ביקורים אצל החייבים – זוהי עלייה של 8.2% במספר הביקורים לעומת השנה הקודמת.

בתוקף ההרשאה המאפשרת עיקול חפצים (גמ/2), קיימו הגובים 133.7 אלף ביקורים: ב-13.1% מהם הצליחו לגבות כספים וב-5.9% עיקלו חפצים. ב-18.5 אלף ביקורים בוצעו פעולות מתוקף הרשאה המאפשרת להוציא חפצים מבתי החייבים או מעסקיהם (גמ/4). במסגרת פעילות זו הצליחו הגובים לגבות כספים ב-18.3% מן הביקורים והוציאו חפצים מעוקלים ב-19.9% מהם. הנתונים כוללים גם תזכורות טלפוניות להסדרת החובות, והאגף יפרסם אותם בדוחות הבאים.

בשנת 2009 גבו הגובים ישירות מן החייבים 476 מיליון ש"ח – עלייה של 24.9% לעומת שנת 2008. יצוין כי לפעולות הגובים יש גם השפעה מאוחרת יותר המתבטאת בהסדרי תשלום, פירעון חובות ותיקוני חשבון בסניפים.

כדי לבחון את מלוא ההשפעה של פעולות הגובים להנעת המבוטחים הלא-שכירים להסדיר חובם למוסד, הוצא מדגם של הרשאות שטופלו בידי הגובים ונבדקו התגובות המאוחרות של החייבים לפעולות הגובים. נמצא כי בשנת 2009 44% מהחייבים שטופלו על סמך הרשאות גמ/2 (עיקול חפצים) הסדירו את חובם – 22.6% בביקור עצמו (השפעה ישירה) ו-21.4% לאחר הביקור (השפעה משנית). בנוגע לביקורים שבוצעו על סמך הרשאות גמ/4 (הוצאת חפצים) נמצא כי 37.5% מהחייבים הסדירו את חובם: 20% מהם שילמו לגובים ועוד 17.5% הסדירו חובם מאוחר יותר.

חברת נעמן שקיבלה על עצמה למכור את החפצים המעוקלים מכרה 248 כלי רכב תמורת כ-2.5 מיליון ש"ח. לאחר ניכוי הוצאות העיקול והמכירה זוכו חשבונות החייבים ב-2.1 מיליון ש"ח.

1,179 אלף דרישות עיקול הוצאו נגד החייבים (23.2% בהם עיקולים ידניים) על נכסים המצויים בידי צד שלישי. זוהי עלייה של 23.7% לעומת שנת 2008. בעקבות דרישות עיקול אלה בוצעו 100.7 אלף עיקולים, שהם 8.5% מכלל דרישות העיקול, בסכום כולל של כ-44.1 מיליון ש"ח לטובת המוסד.

פעולות האכיפה של הגובים

כללי

תפקידם של הגובים הוא לאתר את החייבים בדמי ביטוח ולהביאם לידי הסדרת חובם למוסד, בין באמצעות תשלום בעת הביקור ובין באמצעות הטלת עיקול על חפצים ואף הוצאת חפצים בפועל, ובכך לגרום להם לבוא לסניף ולשלם את חובם.

האכיפה נעשית באמצעות ההרשאות האלה בחוק:

- הרשאה גמ/2 – לעיקול רכוש חייב – מופעלת על חייבים שסכום החוב שלהם עולה על כמה מקדמות או סכום נתון המתעדכן מעת לעת.
- הרשאה גמ/4 – להוצאת רכוש מעוקל כדי למוכרו – מופעלת על חייבים שלא הסדירו את חובם כנדרש בחוק, בתוך 14 יום לאחר העיקול. הגובים רשאים להוציא רכוש שעוקל בהרשאה גמ/2 ולמוכרו, אם החייב לא יפרע את חובו למוסד בפרק הזמן כנדרש בתקנות.

בשנת 2009 היה גובה החוב המינימלי שבגינו ננקטו צעדי אכיפה והוצאה לפועל כדלקמן: לעובדים עצמאיים – 2,500 ש"ח, למעסיקים שיש להם עד 10 עובדים – 1,500 ש"ח, ולמעסיקים גדולים יותר – 2,500 ש"ח. לעתים ננקטות פעולות גם כלפי חייבים שחובם נמוך יותר. הנתונים התבססו על סיכומי דוחות חודשיים של פעולות הגובים.

מלוח 1 עולה כי בשנת 2009 הושקעו 7,548 ימי עבודה בפעולות הוצאה לפועל – בדומה לשנה הקודמת. ימי העבודה כללו ימי הדרכת גובים חדשים. בימי עבודה אלה בוצעו 152.2 אלף ביקורים לעומת 140.7 אלף בשנה הקודמת – עלייה של 8.2%.

לוח 1: ימי עבודה וביקורי גובי הוצאה לפועל, 2005-2009 (מספרים מוחלטים ואחוז השינוי)

שנה	ימי עבודה	ביקורים			אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	
		סך הכול	לא-שכירים	מעסיקים	במספר ימי העבודה	במספר הביקורים
2005	7,372	140,492	107,120	33,372	-2.7	-2.2
2006	7,501	145,137	112,810	32,327	1.7	3.3
2007	8,864	184,779	141,938	42,841	18.2	27.3
2008	7,545	140,735	103,373	37,362	-14.9	-23.8
2009	7,548	152,222	115,025	37,197	0.0	8.2

בשנת 2009 קיימו הגובים 115 אלף ביקורים אצל מבוטחים לא-שכירים (88.5% בהם היו על סמך הרשאות גמ/2) ו-37.2 אלף ביקורים אצל מעסיקים (בהם 86% היו על סמך הרשאות גמ/2).

לוח 2: הרשאות לפי סוג המבוטח והרשאה, 2005-2009 (מספרים מוחלטים ואחוזים)

שנה	לא-שכירים			מעסיקים			שנה קודמת
	מזה: באחוזים		סך הכול (מספרים מוחלטים)	מזה: באחוזים		סך הכול (מספרים מוחלטים)	
	הרשאות גמ/2	הרשאות גמ/4		הרשאות גמ/2	הרשאות גמ/4		
2005	90.3	9.7	107,120	86.1	13.9	33,372	2005
2006	91.3	8.7	112,810	87.9	12.1	32,327	2006
2007	90.4	9.6	141,938	88.8	11.2	42,841	2007
2008	85.5	14.5	103,373	80.7	19.3	37,362	2008
2009	88.5	11.5	115,025	86.0	14.0	37,197	2009

במהלך הביקורים שקיימו הגובים אצל החייבים, נגבו חובות, בוצעו עיקולים והוצאו חפצים. הגובים גם אפשרו לחייבים להסדיר את חובם בסניפי המוסד במועד מאוחר יותר.

באותם מקרים שבהם נמצא העסק סגור, הגובים השאירו הודעה לחייב להסדיר את חובותיו. בבדיקות מדגמיות הוכח, כי רבים מאלה שעסקיהם היו סגורים הסדירו מאוחר יותר את חובם למוסד. באותם מקרים שבהם החייבים עזבו או לא אותרו בכתובת המצויה בידי הסניף, הגובים דיווחו על שינוי כתובת. בעקבות הדיווח התעדכן משלוח הפנקסים לתשלום לכתובת החדשה. במקרים קשים נסגרו תיקים של מעסיקים ונערכו שינויי סוג "ללא-שכירים", תוך העברת חובם ל"חוב אבוד".

בלוחות 3א' ו-3ב' מוצגת התפלגות הביקורים לפי תוצאת הביקור, סוג העיקול וסוג החייב בהתאמה. בלוח 3א' מוצגות התוצאות של כלל פעולות הגובים על פי כל ההרשאות בשנים 2009-2005, תוך חלוקה לפי סוג ההרשאה (גמ/2 ו-גמ/4). מלוח זה אנו למדים כי בשנת 2009 משקל הביקורים שבהם בוצעה גבייה היה 13.7% מכלל פעולות הגובים לעומת 12.6% בשנת 2008. במשקלם של העיקולים והוצאת חפצים חלה ירידה, מ-9% ב-2008 ל-7.6% ב-2009. במשקל הביקורים שבהם נמצאה דחייה, לא היה מה לעקל או היתה התנגדות – חלה עליה, ל-45.3% לעומת 37.5% בשנה הקודמת.

עיון בתוצאות הטיפול בהרשאות גמ/2 בשנת 2009 מעלה, כי משקל הביקורים שבהם הצליחו הגובים לגבות כספים מהחייבים היה 13.1% מסך הביקורים לעומת 11.5% בשנה הקודמת. משקלם של הביקורים שבהם בוצעו עיקולים היה 5.9%, וזוהי ירידה לעומת השנה הקודמת, שאז היה משקלם 7.9%.

בהרשאות גמ/4 משקל המקרים שבהם בוצעה גבייה ירד מ-18.8% ב-2008 ל-18.3% ב-2009, ומשקל העיקולים והוצאת חפצים עלה בין שתי השנים מ-15.3% ל-19.9% – זאת בעקבות הקמת יחידת גופים לתפיסת רכב שהיתה פעילה ביותר בתחום זה.

מלוח 3ב' אנו למדים כי בביקורים אצל המבוטחים הלא-שכירים משקלם של אלה שבהם נגבו כספים בשנת 2009 היה 10.1% – עלייה לעומת השנה הקודמת שאז היה משקלם 8.8%, ומשקלם של הביקורים שבהם עוקלו חפצים או הוצאו היה 7.7% לעומת 9.1% ב-2008.

בביקורים אצל המעסיקים נמצא כי בשנת 2009 היה משקל הביקורים שבהם נגבו כספים 24.9%, עלייה לעומת שנת 2008 (23.2%). מספר העיקולים והוצאת החפצים היה 7.1% מסך כל הביקורים בשנת 2009, וזו ירידה בהשוואה לשנה קודמת, שבה היה משקלם 8.7% מכלל הביקורים.

עם זאת יש לציין, כי בשנים האחרונות מהווים הביקורים שבהם החייבים עזבו או לא אותרו כשליש מכלל הביקורים, ובעקבותיהם דיווחו הגובים לסניפים על ניתוק קשר על וצורך במאמצים לאתר את כתובתם החדשה או לסגור את תיקם.

**לוח א'3: תוצאות ישירות של ביקורי הגובים לפי סוג ההרשאה שטופלה, 2009-2005
(מספרים מוחלטים ואחוזים)**

תוצאות ישירות : באחוזים (סה"כ = 100%)						ביקורים		שנה
עזב	סגור	דחייה, אין מה לעקל, התנגדות	עיקולים והוצאת מטלטים	גבייה	הוסדר לפני הביקור	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	סך הכול (מספרים מוחלטים)	

סך הכול

23.0	23.2	32.0	11.3	10.0	0.5	-2.2	140,492	2005
21.1	20.6	35.0	11.4	11.4	0.5	3.3	145,137	2006
18.3	20.3	41.2	8.3	11.5	0.4	27.3	184,779	2007
18.2	22.2	37.5	9.0	12.6	0.5	-23.8	140,735	2008
13.7	19.4	45.3	7.6	13.7	0.3	8.2	152,222	2009

סה"כ הרשאות גמ/2

23.3	22.6	32.0	12.0	9.6	0.5	-0.5	125,457	2005
20.9	19.7	35.7	11.9	11.3	0.5	-4.7	131,369	2006
18.4	19.8	41.6	8.4	11.4	0.4	26.0	165,553	2007
18.6	22.2	39.3	7.9	11.5	0.5	-29.4	118,555	2008
13.4	19.3	48.0	5.9	13.1	0.3	12.8	133,743	2009

סה"כ הרשאות גמ/4

20.5	28.6	31.0	5.4	13.9	0.6	-14.1	15,035	2005
22.4	29.5	28.3	6.1	13.2	0.5	-8.4	13,768	2006
17.1	24.3	38.1	7.7	12.4	0.4	39.6	19,226	2007
16.1	21.8	27.5	15.3	18.8	0.5	15.4	22,180	2008
16.1	20.1	25.3	19.9	18.3	0.3	-16.7	18,479	2009

**לוח כ"ב: תוצאות ישירות של ביקורי הגובים, 2005-2009
(מספרים מוחלטים ואחוזים)**

תוצאות ישירות : באחוזים (סה"כ = 100%)						ביקורים		שנה
עזב	סגור	דחייה, אין מה לעקל, התנגדות	עיקולים והוצאת חפצים	גבייה	הוסדר לפני הביקור	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
סה"כ לא-שכירים								
24.6	25.2	32.4	11.1	6.3	0.4	5.2	107,120	2005
22.5	22.4	35.4	11.3	8.0	0.4	5.3	112,810	2006
19.7	22.2	41.3	8.4	8.0	0.4	25.8	141,938	2007
19.7	25.0	37.0	9.1	8.8	0.4	-27.2	103,373	2008
15.0	22.0	44.9	7.7	10.1	0.3	11.3	115,025	2009
מזה: גמ/2								
25.1	24.5	32.4	11.7	5.9	0.4	6.0	96,722	2005
22.5	21.4	36.1	11.7	7.9	0.4	6.4	102,957	2006
20.0	21.8	41.3	8.5	8.0	0.4	24.7	128,370	2007
20.3	25.1	38.3	8.0	7.9	0.4	-31.1	88,387	2008
14.7	21.9	47.3	6.2	9.5	0.4	15.1	101,761	2009
מזה: גמ/4								
20.3	31.9	32.6	4.8	9.9	0.5	-1.2	10,398	2005
22.5	33.0	28.8	5.9	9.3	0.5	-5.2	9,853	2006
16.3	26.5	41.2	7.2	8.5	0.3	37.7	13,568	2007
16.6	24.2	29.0	15.6	14.2	0.4	10.5	14,986	2008
16.7	23.2	26.1	19.1	14.6	0.3	-7.0	13,264	2009
סה"כ מעסיקים								
17.9	16.9	30.5	12.1	21.9	0.7	-20.2	33,372	2005
16.1	14.5	33.4	11.9	23.4	0.7	-3.1	32,327	2006
13.5	13.7	41.0	8.3	23.0	0.5	32.5	42,841	2007
14.0	14.5	38.9	8.7	23.2	0.7	-12.8	37,362	2008
9.9	11.3	46.5	7.1	24.9	0.3	-0.4	37,197	2009
מזה: גמ/2								
17.4	16.2	30.9	13.0	21.8	0.7	-17.6	28,735	2005
15.4	13.7	34.2	12.6	23.4	0.7	-1.2	28,412	2006
12.7	12.9	42.6	8.2	23.2	0.4	30.9	37,183	2007
13.8	14.0	42.3	7.3	22.0	0.6	-18.8	30,168	2008
9.1	11.2	50.2	4.7	24.5	0.3	6.0	31,983	2009
מזה: גמ/4								
21.0	21.3	27.5	6.7	22.7	0.8	-33.6	4,637	2005
22.0	20.4	27.3	6.7	23.0	0.6	-6.6	3,915	2006
19.0	19.1	30.7	8.8	21.8	0.6	44.5	5,658	2007
15.0	16.8	24.5	14.8	28.2	0.7	27.1	7,194	2008
14.4	12.1	23.4	21.8	27.9	0.4	-27.5	5,214	2009

בשנת 2009 נגבו 476.4 מיליון ש"ח בביקורי הגובים, וזו עלייה נומינלית של 24.9%. מהמבוטחים הלא-שכירים נגבו 176.7 מיליון ש"ח, והיתר – 299.7 מיליון ש"ח – נגבו ממעסיקים (לוח 4).

לוח 4: סכומי החוב שנגבו באמצעות פעולות אכיפה, 2005-2009

שנה	סכומי החוב שנגבו (במיליוני ש"ח)	אחוז שינוי לעומת שנה קודמת
סך הכול		
2005	633.9	17.8
2006	457.9	-27.8
2007	561.2	22.6
2008	381.5	-32.0
2009	476.4	24.9
לא-שכירים		
2005	105.2	9.6
2006	101.9	-3.1
2007	135.7	33.2
2008	125.8	-7.3
2009	176.7	40.5
מעסיקים		
2005	528.7	19.6
2006	356.0	-32.7
2007	425.5	12.0
2008	255.7	-39.9
2009	299.7	17.2

פעולות הגובים לפי סניפים

בסניפים רבים חלו שינויים במספר ימי העבודה של הגובים – בחלקם גדלו ובחלקם הצטמצמו. ראוי לציון גידול ניכר בסניפים בני ברק – 45.3%, נתניה – 32.9%, ורמלה – 29.8%.

המדדים שלפיהם קיבלו הסניפים "ימי גובים" היו תלויים במספר ההרשאות שכל סניף קיבל, לפי עומק הפיגור ולפי היקף החובות בקבוצות חוב בסניף. מספר ימי העבודה השפיע ישירות על השינויים במספר הביקורים של הגובים בסניפים.

במספר הביקורים חל גידול ניכר בסניף רמלה (52.4%), ובהרשאות גמ/4 שטופלו בידי הגובים חל גידול בסניפים חיפה (49.7%), נצרת (42.1%) ונתניה (37.1%).

שיעור הביקורים שבהם הצליחו הגובים לגבות כספים, לבצע עיקולים ולהוציא חפצים בלט במיוחד בסניפים נצרת (47.4%), כרמיאל (29.3%) וטבריה (28.5%). כמו כן חל גידול ניכר בסכומי הגבייה שנגבו בסניפים ראשון לציון ואשקלון.

בלוח ב' נמצא כי חל גידול ניכר במספר הביקורים על פי הרשאות גמ/2 בסניפים רחובות (50.9%), רמלה (59.5%) ובני ברק (49.5%). משקל בולט של הביקורים שבהם נגבו כספים, בוצעו עיקולים והוצאו חפצים נמצא בסניפים כרמיאל – 29.3%, וחיפה – 28.9%. ראוי לציון גידול ניכר בסכומי הגבייה בהרשאות אלה בשנת 2009 בסניפים ראשון לציון ואשקלון.

מלוח ג' עולה כי בסניפים קריות ונתניה חל גידול במספר הרשאות גמ/4 (172.1% ו-34.3% בהתאמה לעומת השנה הקודמת). בסניף נצרת נמצא כי הגובים הצליחו לגבות כספים, להטיל עיקולים על חפצים ולהוציא נכסים של חייבים (83.6% מהסה"כ).

על-פי לוח ד', המציג פעולות הגובים על המבוטחים הלא-שכירים, נמצא כי בסניף בני ברק ורמלה חל גידול בשנת 2009 במספר הרשאות שטופלו בידי הגובים – 52.6% ו-39%, בהתאמה, לעומת שנת 2008.

שיעור ניכר של המקרים שבהם הצליחו הגובים לגבות כספים ולעקל ולהוציא חפצים מבתי חייבים נמצא בנצרת – 42.4%, ובאר שבע – 23%. באחוזי גידול בסכומי הגבייה שנגבו בשנת 2009 לעומת 2008 בלטו הסניפים ראשון לציון ואשקלון.

בלוח ה' נמצא כי חל גידול ניכר בביקורי גובים אצל המעסיקים בסניף רמלה וקריות בשנת 2009 לעומת 2008 (166.6% ו-39.7%, בהתאמה). בסניפים נצרת וטבריה נרשמו שיעורים גבוהים בהצלחת הגובים לגבות כספים ולעקל ולהוציא חפצים (52.9% ו-42.8%, בהתאמה).

לוח 5א': סך כל פעולות הגובים אצל החייבים, לפי סניף, 2009

סניף	ימי עבודה		ביקורים שנערכו			מספרים מוחלטים	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	
	מספרים	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	סך הכול	מזה: ביקורי גמ/4 כאחוז מסה"כ	אחוז השינוי לעומת 2008			
סך הכול	7,548	0.0	152,222	12.1	8.2	21.3	476,352	24.9
ירושלים	495	-2.0	12,223	12.7	8.1	19.2	36,161	13.6
תל אביב	363	-26.4	6,855	8.5	-21.7	12.9	20,667	-9.0
חיפה	146	-25.1	2,955	49.7	-18.9	23.4	10,859	18.8
אשדוד	160	-36.0	6,258	3.8	-18.6	20.1	18,858	-20.9
אשקלון	209	7.2	5,938	4.4	33.1	18.9	13,437	295.0
באר שבע	321	-1.8	7,928	11.5	-2.3	23.3	22,232	7.6
בני ברק	125	45.3	2,954	0.9	48.7	14.8	5,746	-38.2
חדרה	327	-29.5	7,923	3.2	-12.6	28.5	27,792	-18.1
חולון	262	11.0	5,138	15.7	5.2	13.4	7,717	94.2
טבריה	444	-12.9	7,973	5.6	6.2	28.5	54,391	47.5
יפו	283	7.2	6,599	15.3	13.8	14.1	7,640	1.4
כפר סבא	400	19.4	7,322	6.4	5.5	14.9	19,214	16.3
כרמיאל	244	-0.4	3,893	0.2	8.7	29.3	17,881	61.1
נהריה	433	5.6	6,995	6.9	15.7	20.9	37,310	22.7
נצרת	24	-89.3	435	42.1	-86.5	47.4	1,571	-80.7
נתניה	343	32.9	5,896	37.1	22.6	15.7	10,051	61.6
עפולה	151	-12.2	2,983	0.3	0.2	26.1	19,796	-10.2
פתח תקוה	455	4.8	7,852	27.5	12.8	16.8	32,358	79.7
קרית	153	23.4	2,748	6.0	20.2	18.3	6,164	-43.9
ראשון לציון	174	-15.5	5,353	5.9	17.3	21.2	11,646	551.3
רחובות	449	24.4	13,006	5.2	43.8	21.3	43,487	169.3
רמלה	422	29.8	13,656	2.9	52.4	15.6	26,580	138.1
רמת גן	293	2.1	5,948	7.9	9.3	14.8	24,794	44.4
משרד ראשי	872	36.7	3,391	100.0	26.7	97.6	-	-

לוח 5ב': פעולות הגובים באמצעות הרשאות גמ/2 לפי סניף, 2009

גבייה		ביקורים שנערכו				סניף
אחוז השינוי בגבייה בהשוואה לשנה קודמת	סכומי החוב שנגבו בהוצאה לפועל (אלפי ש"ח)	שיעור גביית כספים ועיקולים בסך כל הביקורים	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	מזה: לא-שכירים (אחוזים)	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
30.1	421,741	18.9	12.8	76.1	133,743	סך הכול
-2.6	26,629	17.9	7.6	73.8	10,665	ירושלים
-12.2	14,187	12.1	-22.3	87.9	6,269	תל אביב
20.7	7,989	28.9	-21.1	71.6	1,487	חיפה
-20.4	18,450	19.6	-17.8	72.2	6,018	אשדוד
325.8	10,942	18.5	42.9	74.2	5,676	אשקלון
0.5	18,895	22.7	0.0	80.3	7,018	באר שבע
-38.4	5,718	14.7	49.5	87.0	2,928	בני ברק
-17.2	26,663	26.9	-5.9	47.9	7,669	חדרה
136.2	6,125	11.9	10.8	90.7	4,332	חולון
51.1	51,247	27.1	5.6	63.5	7,524	טבריה
13.7	6,082	12.7	19.6	84.0	5,587	יפו
36.5	17,448	13.8	16.9	80.6	6,857	כפר סבא
67.4	17,881	29.3	20.8	60.6	3,887	כרמיאל
27.4	36,530	21.1	26.4	60.1	6,509	נהריה
-83.0	993	21.0	-89.2	57.1	252	נצרת
75.9	5,899	12.8	16.6	91.2	3,710	נתניה
-11.1	19,391	26.0	2.5	65.7	2,974	עפולה
93.6	26,331	14.9	23.9	86.1	5,690	פתח תקוה
-44.2	6,100	18.6	16.0	49.3	2,582	קרית
748.0	11,406	21.6	30.9	85.9	5,037	ראשון לציון
188.8	42,955	21.7	50.9	83.7	12,333	רחובות
155.7	25,965	15.4	59.5	81.4	13,259	רמלה
48.8	17,915	13.4	15.0	84.1	5,480	רמת גן
-	-	-	-	-	-	מ.ראשי

לוח 5ג': פעולות הגובים באמצעות הרשאות גמ/4 לפי סניף, 2009

גבייה		ביקורים שנערכו				סניף
אחוז השינוי בגבייה בהשוואה לשנה קודמת	סכומי החוב שנגבו בהוצאה לפועל (אלפי ש"ח)	שיעור גביית כספים ועיקולים בסך כל הביקורים	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	מזה: לא-שכירים (אחוזים)	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
-4.8	54,611	38.2	-16.7	71.8	18,479	סך הכול
112.2	9,532	27.7	11.7	77.7	1,558	ירושלים
-1.1	6,480	21.3	-15.4	57.7	586	תל אביב
13.9	2,870	17.8	-16.4	57.9	1,468	חיפה
-36.9	408	32.5	-34.1	88.3	240	אשדוד
199.9	2,495	26.7	-46.4	49.6	262	אשקלון
80.5	3,337	28.1	-16.7	62.5	910	באר שבע
64.7	28	30.8	-7.1	69.2	26	בני ברק
-34.0	1,129	78.0	-72.2	47.6	254	חדרה
15.4	1,592	21.7	-17.2	74.1	806	חולון
6.0	3,144	51.2	16.3	33.4	449	טבריה
-28.8	1,558	21.9	-10.4	72.9	1,012	יפו
-52.8	1,766	30.1	-56.6	80.9	465	כפר סבא
-	-	16.7	-98.3	16.7	6	כרמיאל
-54.9	780	18.9	-45.8	84.0	486	נהריה
-75.1	578	83.6	-79.8	47.5	183	נצרת
45.0	4,152	20.7	34.3	88.1	2,186	נתניה
79.2	405	44.4	-88.3	66.7	9	עפולה
36.6	6,027	21.8	-8.8	85.9	2,162	פתח תקוה
33.3	64	13.9	172.1	33.7	166	קרית
-45.8	240	14.2	-55.9	75.6	316	ראשון לציון
-58.2	532	12.8	-22.7	74.9	673	רחובות
-39.0	615	20.9	-38.9	88.7	397	רמלה
33.9	6,879	30.8	-30.8	64.7	468	רמת גן
-	-	97.6	26.7	65.3	3,391	מ.ראשי

לוח 25': פעולות הגובים אצל המבוטחים הלא-שכירים לפי סניף, 2009

אחוז השינוי בהשוואה לשנה קודמת	סכומי החוב שנגבו באמצעות הוצל"פ (באלפי ש"ח)	שיעור גביית כספים, עיקולים והוצאת חפצים מסך כל הביקורים	ביקורים שנערכו			סניף
			אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	אחוז הרשאות גמ/4 מסך הכול	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
40.4	176,652	17.8	11.3	11.5	115,025	סך הכול
36.0	9,765	18.1	5.5	13.3	9,087	ירושלים
33.5	6,152	10.3	-13.5	5.8	5,847	תל אביב
-2.2	6,037	19.5	-27.3	44.4	1,914	חיפה
14.8	8,206	18.6	-18.1	4.7	4,556	אשדוד
230.2	6,145	16.9	36.8	3.0	4,343	אשקלון
193.5	10,632	23.0	4.3	9.2	6,203	באר שבע
8.6	2,036	13.9	52.6	0.7	2,566	בני ברק
-15.5	10,402	16.7	-9.7	3.2	3,795	חדרה
162.8	5,374	11.6	7.2	13.2	4,525	חולון
17.6	8,385	19.6	-0.6	3.0	4,925	טבריה
115.5	2,614	11.3	17.0	13.6	5,432	יפו
68.6	10,427	11.3	18.6	6.4	5,906	כפר סבא
-9.3	4,559	21.4	12.6	-	2,358	כרמיאל
20.5	10,758	12.7	24.5	9.4	4,319	נהריה
-84.6	570	42.4	-87.8	37.7	231	נצרת
96.1	6,861	14.2	27.7	36.3	5,308	נתניה
7.1	6,944	21.3	5.9	0.3	1,961	עפולה
39.7	11,587	14.6	14.2	27.5	6,756	פתח תקוה
-48.5	1,234	8.5	4.6	4.2	1,330	קרית
701.0	9,235	20.7	32.7	5.2	4,566	ראשון לציון
94.5	16,571	20.6	39.9	4.7	10,822	רחובות
56.0	14,491	15.4	39.0	3.2	11,150	רמלה
167.6	7,667	11.9	11.4	6.2	4,909	רמת גן
-	-	98.0	27.9	-	2,216	מ.ראשי

לוח 5ה': פעולות הגובים אצל מעסיקים לפי סניף, 2009

אחוז השינוי בהשוואה לשנה קודמת	סכומי החוב שנגבו באמצעות הוצל"פ (באלפי ש"ח)	שיעור גביית כספים, עיקולים והוצאת חפצים מסך כל הביקורים	ביקורים שנערכו			סניף
			אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	אחוז הרשאות גמ/4 מסך הכול	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
17.2	299,700	32.0	-0.4	14.0	37,197	סך הכול
7.1	26,396	22.4	16.3	11.1	3,136	ירושלים
-19.8	14,515	27.8	-49.6	24.6	1,008	תל אביב
62.4	4,822	30.4	3.3	59.4	1,041	חיפה
-36.2	10,652	24.0	-19.9	1.6	1,702	אשדוד
373.2	7,292	24.2	24.1	8.3	1,595	אשקלון
-31.9	11,600	24.3	-20.4	19.8	1,725	באר שבע
-50.0	3,710	20.9	27.6	2.1	388	בני ברק
-19.6	17,390	39.4	-15.1	3.2	4,128	חדרה
21.5	2,343	27.4	-7.7	34.1	613	חולון
54.7	46,006	42.8	19.3	9.8	3,048	טבריה
-20.5	5,026	27.4	1.0	23.5	1,167	יפו
-15.0	8,787	29.7	-27.7	6.3	1,416	כפר סבא
119.5	13,322	41.4	3.2	0.3	1,535	כרמיאל
23.6	26,552	34.2	3.9	2.9	2,676	נהריה
-77.5	1,001	52.9	-84.7	47.1	204	נצרת
17.3	3,190	28.9	-10.0	44.2	588	נתניה
-17.4	12,852	35.2	-9.3	0.3	1,022	עפולה
113.8	20,771	30.2	4.9	27.8	1,096	פתח תקוה
-42.6	4,930	27.5	39.7	7.8	1,418	קרית
279.7	2,411	24.0	-29.9	9.8	787	ראשון לציון
252.8	26,916	24.5	67.4	7.7	2,184	רחובות
544.4	12,089	16.5	166.6	1.8	2,506	רמלה
19.7	17,127	28.3	0.4	15.9	1,039	רמת גן
-	-	96.8	24.3	100.0	1,175	מ.ראשי

ההשפעות המאוחרות של פעולות הגובים מלא-שכירים

גובי המוסד לביטוח לאומי עושים פעולות אכיפה כדי לגבות דמי ביטוח מן החייבים הלא-שכירים המפגרים בתשלומים. בסמכותם לגבות כספים ולהטיל עיקולים על סמך הרשאות גמ/2 ולהוציא חפצים במידת הצורך על סמך הרשאות גמ/4. הם מקיימים ביקורים אצל החייבים ומנסים לגבות את החובות במלואם או בחלקם. במקרים שבהם העסק או הבית של החייבים סגור, הגובים משאירים הודעה. במקרים שבהם החייבים עזבו את הכתובת הרשומה בגוף ההרשאה, הם מדווחים על כך לסניף ולמשרד הראשי.

הגובים מדווחים בסטטיסטיקה חודשית על פעולותיהם ועל סכומי הגבייה שאותם הצליחו לגבות מהחייבים. הדוח החודשי מציג את הפעולות הישירות שעשו הגובים, אך אין בכוחם של נתונים אלה להציג את מלוא ההשפעה של הפעולות על החייבים, המתבטאת בהנעה להסדיר את החוב דרך תקבולים והסדרי תשלומים ובתיקוני חשבון המתבטאים בשינויי סוג ותיקוני שומה.

כדי לעמוד על מלוא ההשפעה (הישירה והמשנית) של פעולות הגובים על החייבים, הוצא מדגם של 816 מקרים של הרשאות גמ/2 ו-444 בהרשאות גמ/4 שבוצעו בשנת 2009 בסניפים תל אביב, רחובות, ירושלים, פתח תקוה חיפה ובאר שבע, ונרשמו תוצאות הביקורים שבוצעו אצל החייבים שאותרו. יצוין כי מספר ביקורים רב באותה כתובת נספר כביקור אחד אם התקיימו באותה תקופה.

כדי לאתר את ההשפעה המאוחרת שנוצרה בעקבות פעולות הגובים, נבדק חשבונם של החייבים ונרשמו התשלומים ושינויי החשבון שהתרחשו בתוך שלושה שבועות ממועד הביקור. לא הובאו בחשבון קיזוזים ותשלומי מקדמות שאותם חובה לשלם או תקבולים שנבעו מהעברות מגורמי חוץ, כגון מס הכנסה, מע"מ, מכירות רכוש מעוקל והעברת כספים מעוקלים מבנקים במסגרת העיקולים מצד שלישי. בניתוח הנתונים נעשה שימוש גם בנתונים מילוליים שאותם רשמו הגובים ופקידי הגבייה בסניפים.

נוסף על כך, באותם מקרים שבהם דווח על ביקורים נוספים של גובים מאוחר יותר או שהוטלו עיקולים על צד שלישי שהניבו תוצאות כספיות, נוטרלו תגובות החייבים שהושפעו מן הפעולות האלה. יש לציין כי מלבד ההשפעת הביקורים של הגובים נוספו גם השפעות של אמצעי תקשורת כגון שיחות טלפון ומשלוח מסרונים לחייבים להסדיר חובם.

מלוח 6'א' אנו למדים כי שיעורי ההצלחה הישירה של הגובים בהרשאות גמ/2 לעיקול רכוש מחייבים שמהם נגבו כספים ובוצעו עיקולים היה 22.6%. אולם מתווספת לכך השפעה משנית: 21.4% מן החייבים אשר קודם לכן לא הסדירו את חובם במישרין עם הגובים, פנו למוסד בעקבות המגע עם הגובים או בעקבות השארת הודעה בידי הגובים, כדי להסדיר את חובם באמצעות תשלומים, לתקן חשבון או להגיע להסדרי תשלומים. מכאן שההשפעה הכוללת של פעולות הגובים הסתכמה ב-44% מהמקרים.

מדידת שיעור ההצלחה הכספית אצל החייבים שנגבו מהם כספים בלבד (ללא עיקולים) ושנעשו בעבורם פעולות חשבוניות שונות להסדרת החוב, מורה כי מ-5.6% מהחייבים נגבו כספים ישירות. היתר, 31.5%, הסדירו את חובם בסניף. בסך הכול ההשפעה מבחינה כספית מסתכמת בכך ש-37.1% מהחייבים הסדירו בסופו של דבר את חובם למוסד.

בבחינת השינויים הכספיים אנו מוצאים, כי סך החוב שנרשם בגוף ההרשאה לכלל החייבים שנכללו במדגם היה 5.5 מיליון ש"ח. 5.5% מתוכם שילמו החייבים בעת ביקורם של הגובים ועוד 19.1% הוסדרו בידי החייבים מאוחר יותר בסניפים. בסך הכל הוסדרו 24.6% מהחוב.

בדיקת הפעולות שנעשו בחשבונות החייבים במדגם הנוכחי מורה כי מתוך 375 פעולות שבוצעו 42.9% היו תקבולים, 21.6% היו הסדר תשלומים ו-49% היו תיקוני חשבון ושינוי סוג. בדיקת סכומי החוב שהוסדרו מורה כי הוסדרו בסך הכול 1.3 מיליון ש"ח, בהם 49% תקבולים, 28.4% הסדרי תשלומים ו-22.6% תיקוני חשבון ושינוי סוג המבוטח.

בהרשאות גמ/4 הצליחו הגובים לגבות כספים ולבצע עיקולים בעת הביקור אצל 20% מהחייבים. 17.5% מהחייבים – שלגביהם לא היו תוצאות עקב ביקור הגובים – פנו לסניף מאוחר יותר להסדרת חובם. מכאן שפעולות הגובים השפיעו ב-37.5% מהמקרים.

מבין המקרים שבהם נגבו כספים בלבד, 18.7% מהחייבים שילמו במישרין לגובים ו-18.5% הסדירו את חובם בסניפים. כלומר תוצאה כספית בלבד נמצאה ב-37.2% מחשבונות החייבים.

בדיקת סכומי החוב ששולמו מראה, כי סך החוב שנרשם בגוף ההרשאה היה 6.1 מיליון ש"ח. 10.6% מהם שולמו במישרין לגובים ועוד 13.5% מהחוב שולמו או הוסדרו בסניפים מאוחר יותר. כלומר ההשפעה הכספית הכוללת של פעולות הגובים מתבטאת בכך ש-24.1% מהחוב הוסדר בסופו של דבר. עוד נמצא, כי מספר הפעולות שבוצעו על סמך הרשאה גמ/4 היה 176, מתוכן 49.4% תקבולים, 22.7% הסדרי תשלומים ו-27.9% תיקוני חשבון ושינוי סוג. הרכב החוב הכספי שהוסדר על סמך הרשאות גמ/4 היה 50.6% תקבולים, 29.9% הסדרי תשלומים ו-19.5% תיקוני חשבון ושינוי סוג המבוטח.

השוואת הנתונים בשנת 2009 לשנים קודמות מעלה כי שיעורי ההצלחה בפעולות על סמך הרשאות גמ/2 נשאר דומה בשנים 2008-2009 (44%). כמו כן נרשמה ירידה בשיעור ההצלחה בפעולות על סמך הרשאות גמ/4: 37.5% בשנת 2009 לעומת 39% בשנת 2008.

בהשוואת שיעורי הצלחת הגבייה עולה כי בהרשאות גמ/2 חלה עלייה – 37.1% ב-2009 לעומת 34.2% ב-2008. בהרשאות גמ/4 חלה ירידה מתונה בין שתי השנים: 37.2% לעומת 37.9%, בהתאמה.

בחינת התחלקות הגבייה לפי צורת הגבייה מעלה כי חלו שינויים במשקל התקבולים בשתי דרכי פעולות הגובים (גמ/2 ו-גמ/4) מסך כל סוגי התשלומים: בהרשאות גמ/2 חלה עליה בשיעור התקבולים מ-33% ב-2008 ל-49% ב-2009. בשיעור התקבולים שנגבו בהרשאות גמ/4 חלה ירידה – מ-54.9% ל-50.6%, בהתאמה.

לוח א'6: השוואת התוצאות בהרשאות גמ/4 לעומת גמ/2 בקרב המבוטחים הלא-שכירים, 2007-2009 (מספרים מוחלטים ואחוזים)

הרשאות גמ/4			הרשאות גמ/2			
2007	2008	2009	2007	2008	2009	
423	436	444	800	800	816	סך כל המקרים
32.6	39.0	37.5	37.8	44.0	44.0	סך כל ההצלחה (אחוזים)
14.9	21.8	20.0	19.4	22.1	22.6	מזה: תוצאות ישירות*
17.7	17.2	17.5	18.4	21.9	21.4	תוצאות משניות
31.9	37.9	37.2	30.4	34.2	37.1	סך כל הצלחות הגבייה**
13.5	17.0	18.7	4.1	3.3	5.6	כאחוז מהסך הכול תוצאות ישירות
18.4	20.9	18.5	26.3	30.9	31.5	תוצאות משניות
5,539	5,039	6,124	6,020	5,925	5,537	סכומי חוב בגוף ההרשאה (אלפי ש"ח)
17.2	26.1	24.1	18.9	22.9	24.6	שינויים כספיים ביתרות כאחוז מסך כל החוב
5.7	9.2	10.6	3.0	2.5	5.5	תוצאות ישירות בידי גובים כאחוז מסך כל החוב
11.5	16.9	13.5	15.9	20.4	19.1	תוצאות משניות בידי חייבים כאחוז מסך כל החוב
156	189	176	313	348	375	מספר הפעולות בחשבון המבוטח
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	כאחוז מהסך הכול
48.1	50.2	49.4	37.4	33.9	42.9	מזה: תקבולים
30.1	25.9	22.7	23.6	23.0	21.6	הסדר תשלומים
21.8	23.9	27.9	39.0	43.1	35.5	תיקוני חשבון ושינוי סוג
960	1,323	1,476	1,137	1,356	1,362	סכום החוב שהוסדר (אלפי ש"ח)
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכול (אחוזים)
45.6	54.9	50.6	39.2	31.4	49.0	מזה: תקבולים
40.7	37.2	29.9	36.8	37.8	28.4	הסדרי תשלומים
13.7	7.9	19.5	24.0	30.8	22.6	תיקוני חשבון ושינוי סוג

* מספר המקרים שבהם נעשו עיקולים ותשלומים.
** מספר המקרים שבהם נגבו תשלומים בלבד.

מכירת חפצים מעוקלים

במסגרת עבודתם של הגובים, הוציאו המעקלים חפצים וציוד מביתם או מעסקיהם של החייבים שלא הסדירו את חובם למוסד ואשר לדעת הגובים אין סיכוי לגבות מהם ישירות את החוב. החפצים שהוצאו הועברו למחסן זמני בקרבת הסיניף, כדי לאפשר לחייב לשחרר אותם לאחר הסדרת החוב בתוך שלושה שבועות ממועד הוצאתם. לאחר מועד זה, אם לא הוסדר החוב, החפצים הועברו למחסן של חברת נעמן, שטיפלה בריכוז, באחסון ובמכירת המיטלטלים המעוקלים במכרזים פומביים. הנתונים בפרסום זה נלקחו מדוחות של תוצאות המכירה הנשלחים לסניפים והנרשמים בסופו של דבר בחשבונו של החייב.

בשנת 2009 נמכרו במסגרת זו 248 חפצים, כולם היו כלי רכב, בסכום כולל של 2,508 אלפי ש"ח. לאחר ניכוי הוצאות העיקולים והמכירה הסתכמה ההכנסה נטו מן המכירה ב-2,100 אלף ש"ח, כלומר כ-83.8% מערך המכירה.

קיימים שלושה סוגי הוצאות: עלות האחסון במחסן ממ"ן, דמי מכירה (כ-10%-15% מהנכס הנמכר) ועלות הוצאות המיטלטלים בידי המעקלים: 195 ש"ח לחפץ ו-245 ש"ח לרכב הנגבים מהמבוטח, כפי שנוכל ללמוד מלוח א'7.

34 מהפריטים (13.7 מכלל המעוקלים) נמכרו בסכומים שלא כיסו את עלות ההוצאות שהיו למוסד בגין מכירתם. עקב זאת נאלץ המוסד לשלם 12 אלף ש"ח מתקציבו.

לוח א'7: פירוט תוצאות המכירה בערכים כספיים, 2009 (מספרים מוחלטים ואחוזים)

אחוזים מסכום המכירה ברוטו	סכומים (באלפי ש"ח)	
100.0	2,507.5	סך כל ערך המכירות
14.1	355.3	עלות חברת נעמן
2.1	52.4	עלות הגובים*
16.2	407.7	סך כל עלות המכירות
83.8	2099.8	הכנסה נטו

* סכום זה נגבה על חשבון המבוטח.

מנתונים מפורטים לפי סניפים בלוח א'7 עולה כי 23% מהחפצים שנמכרו היו בסניף נצרת ואחריו סניף חולון – 11.3% מהחפצים שנמכרו.

לוח ז'ב': מכירות באמצעות חברת ממ"ן, 2009-2005 (מספרים מוחלטים ואחוזים)

מתוכם חפצים שנמכרו בהפסד		סך כל ההכנסה (אלפי ש"ח)			סך כל המכירות			שנה
אחוזים מסך הכול	כמות	אחוז ההכנסה נטו מהברוטו	נטו בניכוי ההוצאות	ברוטו (לפני ניכוי ההוצאות)	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	מזה: כלי רכב	סך כל החפצים שנמכרו	
25.1	73	85.4	2,443	2,859	-10.2	173	290	2005
15.8	56	83.4	3,052	3,661	22.1	270	354	2006
11.1	28	83.9	2,222	2,649	-28.8	206	252	2007
15.8	21	82.6	809	981	-47.3	98	133	2008
13.7	34	83.8	2,100	2508	86.4	247	247	2009

לוח ז'ג': סכום המכירות של חפצים שנמכרו, 2009 (ערכים כספיים באלפי ש"ח)

מזה: חפצים בהפסד	מכירות בהן הכנסה נטו חיובי				סך הכל מכירות					סניף
	מכירות/יתרה	סכום הכנסה נטו	סכום מכירות	חפצים	מכירות/יתרה	סכום הכנסה נטו	סכום מכירות	מזה: כלי רכב	חפצים	
34	84.8	2,112.0	2,491.4	213	83.8	2,100.2	2,507.5	247	247	סך הכול
-	83.9	82.6	98.4	10	83.9	82.6	98.4	10	10	ירושלים
1	88.5	74.6	84.3	3	87.5	74.2	84.8	4	4	תל אביב
1	57.8	3.2	5.6	2	39.6	2.4	5.9	3	3	חיפה
-	89.5	39.9	44.6	2	89.5	39.9	44.6	2	2	אשדוד
-	88.8	27.3	30.8	2	88.8	27.3	30.8	2	2	אשקלון
2	83.3	160.4	192.5	18	82.4	159.6	193.6	20	20	באר שבע
-	88.8	100.7	113.4	5	88.8	100.7	113.4	5	5	בני ברק
1	78.8	10.7	13.6	3	77.3	10.5	13.6	4	4	חדרה
3	83.4	287.4	344.5	25	82.7	286.4	346.3	28	28	חולון
4	81.6	82.3	100.8	9	79.9	81.8	102.4	13	13	טבריה
1	85.8	81.8	95.3	10	85.6	81.8	95.5	11	11	יפו
-	84.7	124.0	146.3	12	84.7	124.0	146.3	12	12	כפר סבא
3	73.2	8.5	11.6	3	52.6	7.2	13.7	6	6	כרמיאל
1	93.3	252.2	270.3	15	92.9	251.6	270.8	16	16	נהריה
8	81.7	429.9	526.4	49	80.0	425.7	532.3	57	57	נצרת
2	81.3	72.5	89.2	15	80.9	72.4	89.5	17	17	נתניה
-	84.6	99.7	117.9	8	84.6	99.7	117.9	8	8	עפולה
3	86.4	86.7	100.4	8	85.1	86.2	101.3	11	11	פתח תקוה
2	77.2	9.1	11.8	2	63.7	8.0	12.6	4	4	קריות
-	87.0	10.6	12.2	1	87.0	10.6	12.2	1	1	ראשלי"צ
-	87.0	49.8	57.3	4	87.0	49.8	57.3	4	4	רמלה
2	74.6	18.1	24.2	7	73.1	17.3	24.3	9	9	רמת גן

עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי

במקביל לפעולות הגובים הבאים במישרין עם החייבים, נשלחות דרישות עיקול על נכסים כספיים ורכוש המצויים בידי צד שלישי:

נכסים בבנקים – עיקולים על נכסי החייב המצויים בבנקים כגון חשבונות עובר ושב (עו"ש), ניירות ערך, איגרות חוב, תוכניות חיסכון ומטבע חוץ. כמו כן המוסד רשאי לעקל ולתפוס במידת הצורך כספות השייכות לחייב בבנקים.

קופות גמל – עיקול תוכניות חסכון בקופות גמל ופנסיה. המוסד רשאי לדרוש את פירוק תוכניות החיסכון והעברת התמורה לכיסוי החוב.

חברות אשראי – עיקול סכומי כסף ויתרות זכות המגיעים לחייב המצויות אצל חברות האשראי כתוצאה מפעילות מסחרית בעסקיו של החייב.

עיקולי רכב – רישום עיקולים על כלי רכב הרשומים במשרד הרישוי במשרד התחבורה. אם החייב לא יפר את חובו תוך פרק זמן נתון, רשאי המוסד להעמיד את כלי הרכב המעוקלים למכירה.

מוטבים – יתרת זכות של ספקים ונותני שירותים למשרדי ממשלה המצויים אצל החשב הכללי במשרד האוצר.

אחרים – כוללים בין היתר עיקולי משכורות, דמי שכירות, רישום עיקולים על נכסי דלא ניידי הרשומים במשרדי המקרקעין (הטאבו).

מלוח א'8' אנו למדים כי מספר דרישות העיקול על צד שלישי שבוצעו בשנת 2009 היה 1,178.7 אלף – עלייה של 23.7% לעומת השנה הקודמת. מהתפלגות דרישות העיקול בשנת 2009 לפי סוג הדרישה אנו למדים, כי 32.8% מהם היו לעיקול נכסים וניירות ערך בבנקים, 22.2% לקופות גמל, 27.6% ליתרות זכות בחברות אשראי ו-2.4% לעיקול רכב.

**לוח 8א': עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי לפי סוג העיקול, 2009-2005
(מספרים מוחלטים ואחוזים)**

שנה	דרישות העיקול							
	סך הכול (באלפים)	אחוז השינוי לעומת שנה קודמת	כספים ונייע בבנקים	קופות גמל	חברות אשראי	משרד התחבורה	מוטבים	אחרים
סך הכול								
2005	726.1	-16.5	56.6	9.2	20.0	4.2	2.7	7.3
2006	690.0	-5.0	52.3	7.8	24.4	3.9	2.4	9.3
2007	719.0	4.2	47.8	12.0	24.0	3.4	2.6	10.2
2008	952.6	32.5	31.3	38.9	17.8	2.5	1.6	7.9
2009	1,178.7	23.7	32.8	22.2	27.6	2.4	1.9	13.1
לא-שכירים								
2005	533.8	-13.6	60.7	11.1	16.5	3.8	1.4	6.5
2006	500.3	-2.3	58.3	9.8	21.1	3.4	1.1	6.3
2007	514.8	2.9	52.9	15.3	19.9	2.9	1.1	7.9
2008	746.5	45.0	29.8	48.9	12.9	1.9	0.6	5.9
2009	897.0	20.2	32.8	28.9	22.7	2.0	0.8	12.8
מעסיקים								
2005	192.4	-23.6	45.1	3.6	29.4	5.2	6.5	10.2
2006	189.7	-1.5	36.6	2.8	33.0	5.0	5.5	17.1
2007	204.2	7.6	34.7	3.6	34.5	4.8	6.3	16.1
2008	206.0	0.9	36.5	2.6	35.4	4.6	5.5	15.4
2009	281.7	36.7	33.0	0.6	43.2	3.6	5.4	14.2

לוח 8ב' מציג את תוצאות הטיפול בדרישות עיקול על נכסים שבידי צד שלישי בשנת 2009 שעליהם יש נתונים מפורטים. על-פי הנתונים, ב-8.9% מדרישות העיקול, כולל עיקול על כלי רכב, נרשמו עיקולים על צד שלישי. אין ברשותנו נתונים על סכומי החוב שנגבו בדרך זו.

71.5% מכלל הדרישות לעיקול לא בוצעו בגלל העדר של נכסים או שלא היה אפשר לעקלם או שהם כבר עוקלו לזכות אחרים. ב-19.2% טרם התקבלה תשובה מהיעד שאליו הופנה צו העיקול.

מבחינת שיעורי ביצוע עיקולים כאחוז מן הדרישות, נמצא כי בדרישות עיקול כלי רכב שיעור הביצוע גבוה ביותר: 85.6% מכלי הרכב שהופנתה אליהם דרישת עיקול עוקלו. שיעור גבוה זה לעומת שאר

העיקולים נובע מכך שלמוסד מידע רב יותר על מהות הבעלות של כלי רכב מאשר על החשבונות המצויים ביעדים אחרים, כמו בנקים וקופות גמל.

במסגרת עיקולים על נכסים בידי צד שלישי עוקלו בפועל 44.1 מיליון ש"ח (לוח 18ד).

מלוח 8 ג' אפשר ללמוד על השינויים שחלו בעיקולים שנעשו כאחוז מסך כל דרישות העיקול, לפי מקבלי הודעות עיקול בשנים האחרונות. במשקלן של דרישות העיקול שיעדן היה בנקים בכלל דרישות העיקול חל גידול חד, מ-1.1% בשנת 2005 ל-7.6% בשנת 2009, ובמשקלן של דרישות שיעדן חברות אשראי חל גידול מ-8.5% ל-9.4% בין שתי השנים.

אף שמשקל דרישות העיקול שיעדן משרד התחבורה (לעיקול רכבים) בכלל דרישות העיקול ירד בשנים האחרונות מ-4.2% בשנת 2005 ל-2.4% בשנת 2009, עדיין מצליח אגף ההוצאה לפועל להטיל עיקול ברוב המקרים, אם כי חלה ירידה בשיעור העיקול, מ-90% בשנת 2005 ל-85.6% בשנת 2009. אף שמשקל דרישות העיקול ב"מוטבים" הוא קטן ביותר, כ-2% בשנים הנסקרות, הרי שבקבוצה זו נרשמה הצלחה גדולה: 76.2% מכלל דרישות העיקול בשנת 2005 והשתפר יותר ל-83.6% בשנת 2009.

לוח 8' : עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי לפי סוג החייב וסוג העיקול, 2009
(מספרים מוחלטים ואחוזים)

תוצאות הטיפול : באחוזים (סה"כ = 100%)				סך הכול דרישות העיקול	יעד
לא ידוע	לא התקבלה תשובה	לא בוצע עיקול	בוצע עיקול		
סך הכול					
0.4	19.2	71.5	8.9	1,178,745	סך הכול
0.9	18.8	72.7	7.6	387,521	בנקים
0.4	2.7	96.8	0.1	261,357	קופות גמל
0.0	11.2	79.4	9.4	325,540	חברות אשראי
0.0	0.2	14.2	85.6	28,238	משרד התחבורה
0.0	12.3	4.1	83.6	22,172	מוטבים
0.4	69.7	29.2	0.7	153,917	אחר
לא שכירים					
0.4	18.0	74.8	6.8	896,973	סך הכול
0.7	17.4	73.5	8.4	294,484	בנקים
0.3	2.6	97.0	0.1	259,573	קופות גמל
0.0	10.8	82.6	6.6	203,782	חברות אשראי
0.0	0.2	15.1	84.7	18,005	משרד התחבורה
0.0	10.2	3.5	86.3	7,000	מוטבים
0.5	71.1	27.6	0.8	114,129	אחר
מעסיקים					
0.5	22.9	61.1	15.5	281,772	סך הכול
1.3	23.3	70.3	5.1	93,037	בנקים
0.1	27.1	72.6	0.2	1,784	קופות גמל
0.0	11.7	74.1	14.2	121,758	חברות אשראי
0.0	0.3	12.4	87.3	10,233	משרד התחבורה
0.0	13.3	4.3	82.3	15,172	מוטבים
0.2	65.7	33.5	0.6	39,788	אחר

לוח 8': עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי, כאחוז מסך הכל דרישות העיקול בכל תא, 2009-2005

שנה	יעד העיקול						
	סך הכול	בנקים	קופות גמל	חברות אשראי	משרד התחבורה	מוטבים	אחרים
סך הכול							
2005	8.3	1.1	0.5	8.5	90.0	76.2	1.8
2006	9.1	1.5	0.2	12.1	90.8	74.1	1.1
2007	9.4	4.8	0.1	8.1	82.6	85.5	0.9
2008	7.6	5.4	0.1	13.6	83.5	83.9	0.9
2009	8.9	7.6	0.1	9.4	85.6	83.6	0.7
לא-שכירים							
2005	6.3	1.1	0.6	5.5	91.4	77.3	1.8
2006	7.2	1.6	0.2	9.3	92.1	87.1	1.3
2007	7.4	5.4	0.1	5.2	83.7	86.7	1.1
2008	5.2	6.3	0.1	8.9	83.3	86.4	1.1
2009	6.8	8.4	0.1	6.6	84.7	86.3	0.8
מעסיקים							
2005	14.0	0.9	0.3	13.3	87.2	75.5	1.8
2006	14.2	1.0	0.1	16.9	88.3	67.0	0.8
2007	14.4	2.2	0.0	12.4	81.0	85.0	0.7
2008	16.4	2.6	0.0	19.7	83.9	82.9	0.7
2009	15.5	5.1	0.2	14.2	87.3	82.4	0.6

מספר דרישות העיקול של נכסים שבידי צד שלישי עלה באופן בולט בסניפים רחובות (57.8%) וחיפה (49.2%). שיעור העיקולים הידניים הבולט נמצא בסניפים כרמיאל (30.8% מסך הכל) ורמת גן (30.4%) (לוח 8').

לוח 28': דרישות עיקול על נכסים שבידי צד שלישי לפי סניף, 2009

דרישות עיקול כאחוז מסך הכול			דרישות עיקול על צד שלישי				סניף
משרד התחבורה	חברות אשראי	נכסים בבנקים	אחוז השינוי בסך הכול לעומת שנה קודמת	מזה-לא-שכירים כאחוז מסך הכול	עיקולים ידניים כאחוז מסך הכול	סך הכול (מספרים מוחלטים)	
2.4	27.6	33.0	23.7	76.1	23.3	1,178,746	סך הכול
3.0	25.1	37.5	20.8	79.7	24.3	108,260	ירושלים
2.2	38.1	26.6	32.0	68.8	29.3	70,846	תל אביב
1.7	26.4	37.1	49.2	66.7	25.1	48,462	חיפה
1.8	23.7	31.9	41.5	84.9	18.1	23,153	אשדוד
2.5	19.6	38.0	18.1	83.3	19.9	21,101	אשקלון
3.2	17.6	37.4	25.2	80.3	20.8	83,419	באר שבע
1.1	49.4	37.5	1.5	90.3	28.6	22,694	בני ברק
1.9	23.5	29.1	27.5	84.3	24.0	22,228	חדרה
2.1	24.4	28.1	33.8	78.3	17.5	89,484	חולון
2.2	25.7	36.2	17.9	77.0	23.1	57,783	טבריה
1.6	38.5	23.4	-16.7	77.0	26.2	60,234	יפו
3.0	26.4	32.0	36.7	74.3	30.2	52,677	כפר סבא
1.7	16.8	61.6	34.2	65.2	30.8	17,033	כרמיאל
2.5	20.5	43.8	25.6	77.7	25.4	40,579	נהריה
2.2	22.7	26.1	23.9	74.0	10.7	161,763	נצרת
2.9	27.6	36.9	22.3	76.5	27.7	38,047	נתניה
3.0	27.6	35.2	36.5	64.9	28.6	23,349	עפולה
2.7	34.5	35.9	2.3	78.9	26.1	50,507	פתח תקוה
2.0	27.6	39.0	11.9	64.8	30.2	21,547	קריות
2.0	34.4	28.3	29.8	74.5	29.0	25,705	ראשלי"צ
3.3	29.1	38.1	57.8	81.8	31.3	39,153	רחובות
2.9	29.2	32.6	34.2	75.6	23.3	45,294	רמלה
1.4	40.9	28.1	38.3	82.5	30.4	48,634	רמת גן
6.4	35.4	42.8	102.7	3.5	27.7	6,794	לא ידוע

מבדיקת ביצוע עיקולים של נכסים שבידי צד שלישי לפי סניפים, עולה כי שיעורי ביצוע ניכרים יש בסניפים ירושלים (11.6%) ובאר שבע (11%) (לוח 8ה').

כדאי לציין את סכומי החוב הבולטים שעוקלו לטובת המוסד בסניפים ירושלים – 8.4 מיליון ש"ח, ובאר שבע – 3.8 מיליון ש"ח: 19%-ו-8.7% בהתאמה, מסך כל סכומי החוב שעוקל.

בשיעורי ביצוע עיקולים על לא שכירים בלטו הסניפים ירושלים (9.5%) ובאר שבע (8.9%) (לוח 18). בקרב המעסיקים בלטו בשיעורי עיקול ניכרים הסניפים בני ברק – (21.1%) וירושלים (19.9%) (לוח 18).

גם בשנת 2009 שיעור ביצוע העיקול כאחוז מדרישות עיקול הנכסים בבנקים היה קטן (7.2% בלבד מכלל דרישות העיקול), למרות המאמץ הגדול המושקע במשלוח ההודעות ליעד זה. שיעור דל זה הוא תוצאה של המידע המצומצם ביותר העומד לרשות המוסד על מספרי החשבונות השייכים לחייבים בבנקים ועל מצבם הכספי. לעומת זאת, בעיקולי רכב שיעורי הביצוע גבוהים ביותר: מתוך 28.2 אלף דרישות לעיקול רכב שנשלחות למשרד התחבורה, 85.6% מהן נענות בחיוב והרכב מעוקל לטובת המוסד (לוח 18).

לוח ה'8: ביצוע סך כל עיקולי נכסים שבידי צד שלישי לפי סניף, 2009

סכום החוב שעוקל (אלפי ש"ח)	דרישות עיקול			סניף
	מזה: בוצע עיקול		סך הכול	
	אחוזים מסך הכול	מספרים מוחלטים		
44,138	8.5	100,727	1,178,746	סך הכול
8,403	11.6	12,605	108,260	ירושלים
3,611	10.0	7,066	70,846	תל אביב
1,314	8.1	3,927	48,462	חיפה
725	8.3	1,922	23,153	אשדוד
651	8.0	1,678	21,101	אשקלון
3,845	11.0	9,190	83,419	באר שבע
685	5.2	1,191	22,694	בני ברק
282	6.1	1,360	22,228	חדרה
2,238	7.4	6,620	89,484	חולון
3,452	8.7	5,010	57,783	טבריה
884	7.0	4,189	60,234	יפו
2,121	8.5	4,498	52,677	כפר סבא
846	7.3	1,249	17,033	כרמיאל
1,544	8.3	3,350	40,579	נהריה
2,553	7.0	11,298	161,763	נצרת
1,223	8.4	3,207	38,047	נתניה
1,234	10.2	2,373	23,349	עפולה
1,678	7.4	3,731	50,507	פתח תקוה
706	9.5	2,054	21,547	קריות
400	7.9	2,036	25,705	ראשון לציון
944	8.5	3,343	39,153	רחובות
2,120	9.5	4,317	45,294	רמלה
1,539	6.8	3,320	48,634	רמת גן
1,140	17.6	1,193	6,794	אחר

לוח 18: ביצוע עיקולי נכסים שבידי צד שלישי בקרב המבוטחים הלא-שכירים לפי סניף, 2009

סכום החוב שעוקל (אלפי ש"ח)	דרישות עיקול				סניף
	מזה : בוצע עיקול		עיקולים ידניים כאחוז מסך הכול	סך הכול	
	אחוזים מסך הכול	מספרים מוחלטים			
13,997	6.5	57,971	20.0	896,974	סך הכול
1,635	9.5	8,227	19.8	86,285	ירושלים
1,036	6.4	3,135	24.3	48,735	תל אביב
483	5.8	1,891	20.6	32,326	חיפה
281	6.7	1,315	15.4	19,657	אשדוד
354	5.7	1,008	15.6	17,575	אשקלון
1,659	8.9	5,959	17.8	67,011	באר שבע
205	3.5	727	26.6	20,500	בני ברק
246	4.6	861	22.7	18,729	חדרה
1,092	6.2	4,361	13.4	70,033	חולון
432	5.7	2,532	18.9	44,492	טבריה
460	5.4	2,529	24.8	46,408	יפו
1,107	6.4	2,516	27.8	39,114	כפר סבא
285	6.6	735	29.3	11,109	כרמיאל
511	6.2	1,968	24.5	31,524	נהריה
1,068	5.3	6,389	8.2	119,627	נצרת
598	6.6	1,928	25.0	29,121	נתניה
205	6.8	1,029	23.4	15,160	עפולה
620	5.7	2,290	22.8	39,828	פתח תקוה
209	6.9	967	29.0	13,961	קריות
210	5.7	1,088	21.8	19,147	ראשון לציון
341	6.5	2,072	28.8	32,029	רחובות
551	7.2	2,472	20.6	34,251	רמלה
408	4.9	1,952	27.6	40,117	רמת גן
1	8.5	20	5.5	235	אחר

לוח 28: ביצוע עיקולי נכסים שבידי צד שלישי בקרב המעסיקים לפי סניף, 2009

סכום החוב שעוקל (אלפי ש"ח)	דרישות עיקול			סך הכול	סניף
	מזה: בוצע עיקול		עיקולים ידניים כאחוז מסך הכול		
	אחוזים מסך הכול	מספרים מוחלטים			
30,141	15.2	42,756	33.6	281,772	סך הכול
6,768	19.9	4,378	42.0	21,975	ירושלים
2,575	17.8	3,931	40.5	22,111	תל אביב
831	12.6	2,036	34.1	16,136	חיפה
444	17.4	607	33.6	3,496	אשדוד
297	19.0	670	41.0	3,526	אשקלון
2,186	19.7	2,231	33.1	16,408	באר שבע
480	21.1	464	47.4	2,194	בני ברק
36	14.3	499	31.1	3,499	חדרה
1,146	11.6	2,259	32.1	19,451	חולון
3,020	18.6	2,478	36.9	13,291	טבריה
424	12.0	1,660	30.8	13,826	יפו
1,014	14.6	1,982	37.0	13,563	כפר סבא
561	8.7	514	33.7	5,924	כרמיאל
1,033	15.3	1,382	28.7	9,055	נהריה
1,485	11.7	4,909	17.8	42,136	נצרת
625	14.3	1,279	36.4	8,926	נתניה
1,029	16.4	1,344	38.2	8,189	עפולה
1,058	13.5	1,441	38.3	10,679	פתח תקוה
497	14.3	1,087	32.6	7,586	קריות
190	14.5	948	50.1	6,558	ראשון לציון
603	17.8	1,271	42.4	7,124	רחובות
1,569	16.7	1,845	31.6	11,043	רמלה
1,131	16.1	1,368	43.7	8,517	רמת גן
1,139	17.9	1,173	28.5	6,559	אחר

לוח 8ח': ביצוע עיקולים על נכסים שבידי צד שלישי בבנקים ובמשרד התחבורה לפי סניף, 2009

משרד התחבורה		חברות אשראי		בנקים		סניף
ביצוע עיקול כאחוז מסך הכול	סך הכול	ביצוע עיקול כאחוז מסך הכול	סך הכול	אחוזים	סך הכול	
85.6	28,239	9.4	325,540	7.2	388,799	סך הכול
83.3	3,211	10.0	27,215	11.5	40,589	ירושלים
81.6	1,561	11.3	27,023	7.0	18,827	תל אביב
84.0	817	12.4	12,800	5.3	17,975	חיפה
83.5	412	11.9	5,497	8.6	7,379	אשדוד
82.0	527	8.8	4,143	5.6	8,023	אשקלון
84.6	2,643	10.9	14,667	11.2	31,220	באר שבע
87.8	246	3.1	11,215	5.0	8,506	בני ברק
83.8	413	8.7	5,223	5.9	6,462	חדרה
86.7	1,892	8.3	21,861	8.8	25,150	חולון
90.2	1,292	11.0	14,842	5.0	20,903	טבריה
74.9	970	8.1	23,180	7.8	14,107	יפו
83.5	1,578	11.8	13,899	5.3	16,838	כפר סבא
96.8	284	8.1	2,860	5.0	10,499	כרמיאל
92.0	1,002	11.2	8,303	5.1	17,778	נהריה
95.2	3,572	8.6	36,781	7.4	42,216	נצרת
82.1	1,092	9.0	10,496	6.4	14,028	נתניה
89.1	698	11.6	6,441	5.4	8,221	עפולה
82.2	1,356	6.7	17,420	5.3	18,126	פתח תקוה
86.1	440	13.0	5,947	6.3	8,398	קריות
79.7	517	10.9	8,843	5.3	7,285	ראשלי"צ
78.8	1,281	8.0	11,389	4.9	14,906	רחובות
82.1	1,293	10.5	13,206	8.0	14,763	רמלה
88.1	704	7.7	19,881	4.3	13,690	רמת גן
93.2	438	8.0	2,408	10.7	2,910	לא ידוע